

Verslag van de vergadering van de statencommissie Bestuur en Middelen van 5 januari 2004

Aanwezig:

Drs. W. Bos (voorzitter), drs. T.G.P.M. Ruijs (CDA), mw. ir. A.A. Swets (CDA), drs. A.J. Ditewig (VVD), mr. H.H. Ekkers (VVD), F.J. Vos (VVD), H. Hooijer (VVD), mw. ir. S. van Bruggen (PvdA), A.J. van Bokkem (PvdA), dr. B. Levering (PvdA), R. Bijkerk (GL), drs. B. Nugteren (GL), mw. G.B. van Keulen-Saenger (D66), drs. H.H. Gaaikema (D66), M. van de Groep (CU), mr. J.J.J. Streefland (CU), mw. A. Jonkers-Cornelisse (SP), M.F. van Leeuwen (SGP), D.C. van Leeuwen Boomkamp (LPF)

Voorts de gedeputeerden J.G.P. van Bergen, drs. J.P.J. Lokker, dr. J. Streng

Ambtelijke delegatie: H Versteeg, H. Koninkx-Schippers, M Schurink, mw. W. Voorneman-Rikkers (notuliste Voorneman Van Weerd Notuleerbureau)

Adjunct-griffier: L.C.A.W. Graafhuis

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom. Spreker maakt van deze gelegenheid gebruik een ieder veel geluk en een uitstekende gezondheid toe te wensen in 2004.

2. Mededelingen

Op voorstel van de voorzitter wordt besloten te beginnen met agendapunt 6 en vervolgens afhankelijk van de duur van de behandeling van dit agendapunt te bezien welke agendapunten heden nog aan de orde kunnen komen, dan wel moeten worden doorgeschoven.

6. Bestuurlijke herinrichting Heuvelrug

De voorzitter deelt mede dat zich een aantal sprekers heeft gemeld te weten: de heer Van Ee, Amerongen; de heer Struyck, Amerongen; de heer Letema, Maarn; de heer van der Zee, Doorn en de heer Kemner uit Leersum.

De heer Van Ee gaat namens de CDA-fracties van de gemeente Amerongen en Leersum aan de hand van een pleitnotitie in op de bestuurlijke herinrichting. De pleitnotitie is als bijlage 1 aan het verslag gevoegd. Korthedshalve zij verwezen naar de inhoud.

De heer Struyck gaat namens de VVD-fractie Amerongen en de fracties van CU en PvdA van Amerongen aan de hand van een pleitnotitie in op de bestuurlijke herinrichting. De pleitnotitie is als bijlage 2 aan het verslag gevoegd. Korthedshalve zij verwezen naar de inhoud.

De heer Letema geeft namens de gemeenteraad van Maarn aan, dat het proces niet verder moet worden vertraagd met een nader onderzoek naar alternatieve opties. In alle zorgvuldigheid is een uitgebreid proces inmiddels doorlopen. De gemeenteraad van Maarn wijst een combinatie DrieMaDo van de hand. Resumerend is de raad voorstander van een snelle maar zorgvuldige procedure gericht op de vorming van de MALDD-gemeente.

De heer Van der Zee gaat namens de Doornse gemeenteraadsfracties GL, PvdA, CDA, Brinkers en VVD aan de hand van een pleitnotitie in op de bestuurlijke herinrichting. De pleitnotitie is als bijlage 3 aan het verslag gevoegd. Korthedshalve zij verwezen naar de inhoud.

De heer Kemner gaat namens het College van B&W van Leersum aan de hand van een pleitnotitie in op de bestuurlijke herinrichting. De pleitnotitie is als bijlage 4 aan het verslag gevoegd. Korthedshalve zij verwezen naar de inhoud.

De voorzitter geeft vervolgens het woord aan de leden van de commissie.

De heer Ruijs houdt een betoog namens de CDA-fractie waarbij hij het belang van het onderhavige voorstel onderstreept in relatie tot de Wgr-plus-problematiek en gebiedsgericht werken. Flexibiliteit en het over grenzen heen durven kijken dient het devies van de bestuurder te zijn in het belang van de burger. Kortom maatwerk dat per thema qua territorium kan verschillen. Naast de door het college voorgestane combinatie van de MALDD-gemeenten hecht zijn fractie sterk aan het afwegen van deze variant tegen het zijn inziens volwaardige alternatief gevormd door de combinaties WAL en DrieMaDo. Voor zijn fractie is het van belang dat een zorgvuldige en procedureel volwaardige afweging van beide combinaties plaatsvindt. Een en ander is bepalend voor zijn fractie om in te kunnen stemmen met het voorstel.

Mw. Van Bruggen informeert waarom de CDA-fractie voorstelt de WAL-variant te onderzoeken, terwijl door de sprekers heden de DrieMaDo-variant wordt afgewezen.

De heer Ruijs antwoordt dat de CDA-fractie van mening is dat, indien een variant binnen de doelstellingen past, hieraan waarde moet worden gehecht en deze variant serieus moet worden gewogen. Hierbij komt dat in het kader van de WAL-variant een nieuw element speelt nl. de ontwikkeling ter zake het Krommerijgebied (Bunnik, Houten, Wijk bij Duurstede). Naar aanleiding van een desbetreffende vraag van de heer Bijkerk

antwoordt spreker dat de opmerking met betrekking tot het Krommerijgebied informatief van aard is. De vraag is of die ontwikkeling aan de orde is.

De heer Ditewig informeert of de CDA-fractie het voorliggende voorstel onzorgvuldig vindt.

De heer Ruijs antwoordt dat de CDA-fractie het onzorgvuldig zou vinden, indien dit voorstel conform zou worden overgenomen. Het voorstel dat thans voorligt is als zodanig niet onzorgvuldig en biedt een uitstekende basis om een discussie als deze tot stand te brengen. De CDA-fractie tracht op basis daarvan en gehoord hebbende de betrokken partijen tot een zorgvuldige afweging te komen in deze.

Mw. Van Bruggen deelt mede dat GS in de visie van de PvdA-fractie in algemene zin een gedegen afweging hebben gemaakt van de verschillende belangen door de verschillende bestuurslagen. Wellicht had de afweging van de verschillende alternatieven helderder, inzichtelijker en handiger gekund. De PvdA-fractie heeft goed naar de argumenten geluisterd die door de verschillende partijen (gemeentebesturen, partijgenoten in de verschillende geledingen, burgers) zijn aangedragen. Zij is van mening dat op een tweetal vragen antwoordt moet worden gegeven: gemeentelijke herindeling dan wel verdergaande, niet vrijblijvende samenwerking. Het verheugt spreekster dat Leersum zich inmiddels ook uitspreekt voor herindeling omdat de optie van een verdergaande, niet vrijblijvende samenwerking niet door de andere betrokken partijen wordt gedeeld. Daarmee kan de PvdA-fractie haar standpunt ter zake dat punt terzijde leggen.

Voor wat betreft de gemeenten die deel zouden moeten nemen aan de herindeling staat de PvdA-fractie op het standpunt dat het draagvlak onder de gemeenten, als gekozen vertegenwoordiger van de bevolking, zo groot mogelijk dient te zijn. Op grond van het vorenstaande heeft de PvdA-fractie alles overwegende vooralsnog een voorkeur voor de door GS voorgestelde MALDD-variant omdat daar 4 van de 5 gemeenteraden voorstander van zijn. Ook alle PvdA-partijgenoten in de 4 van de 5 desbetreffende gemeenteraden zijn voor de herindeling in die vorm.

De PvdA-fractie is voor een zo spoedig mogelijke start van deze procedure. Wel acht zij het een goed idee om de buurgemeenten (o.a. Wijk bij Duurstede, Renswoude, Woudenberg en Rhenen) bij de start van de Arhi-procedure mee te nemen. Indien gaande het proces blijkt dat een andere herindeling een groter draagvlak onder de gemeenteraden heeft, dient daarnaar serieus te worden geluisterd; voorstellen daartoe dienen op dat moment serieus te worden onderzocht. Voor de duidelijkheid stelt spreekster dat het draagvlak voor de PvdA-fractie het doorslaggevende criterium is.

De PvdA-fractie ziet de herindeling als één van onderaf en niet als een van bovenaf opgelegde. De rol van de provincie hierin is vooral een faciliterende en richtinggevende. Al jaren wordt geprobeerd meer samen te werken o.m. gestimuleerd door het Heuvelrugberaad. Tijdens het bezoek aan de 5 gemeenten was één ding zeer duidelijk. Elke gemeente wil, dat er wat gebeurt en dat er meer wordt samengewerkt. Alleen de wijze waarop en de partners waarmee zijn punten van discussie. Een ieder vond het een goed idee om de komende tijd aan een kaderstellend document te werken. De PvdA-fractie vindt dat een goede zaak. Zij roept de gemeenteraden van de betrokken gemeenten op daaraan serieus mee te werken en de belangen van de burgers van de eigen gemeente daarin goed te dienen. Vooral het handhaven van voorzieningen voor de burgers is daarbij van groot belang. Bij een goede herindeling hoeft er voor de burgers niet zoveel te veranderen, maar daarin hebben de huidige gemeenteraden een eerste verantwoordelijkheid. Zij leggen het fundament voor de nieuwe gemeente.

Samenvattend stelt de PvdA-fractie voor zonder uitstel een start te maken met de herindelingprocedure en daarbij de buurgemeenten intensief te betrekken. Als gaandeweg het proces een andere dan de voorgestelde optie beter lijkt te zijn, juicht de PvdA-fractie dat toe mits sprake is van een groter draagvlak. Zij ziet dan, naast de genoemde DrieMaDo en WAL-variant ook de optie MALDD met eventueel de toevoeging van Wijk bij Duurstede als optie mits het draagvlak daarvoor zo groot mogelijk is.

De heer Ruijs informeert naar het standpunt van de PvdA-fractie indien een en ander niet binnen de Arhi-procedure mogelijk is.

Mw. Van Bruggen memoreert dat de PvdA-fractie voorstander is van het zonder uitstel starten van de Arhi-procedure. Voor de PvdA-fractie is het draagvlak het criterium.

De heer Ditewig spreekt namens de VVD-fractie zijn waardering uit voor de wijze waarop dit proces vanuit de provincie en de betrokken gemeenten is geleid en gestuurd. De uitgebreide raadpleging van onderop is een werkwijze die de VVD-fractie voorstaat.

Met betrekking tot het voorstel MALDD heeft spreker met name ten aanzien van Leersum een tweetal vragen. Spreker informeert hoe GS aankijken tegen de mogelijkheid om de start van de Arhi-procedure voor de MALDD-gemeente uit te stellen tot 1.1.2006 en de gemeenten in die periode in de gelegenheid te stellen de signaleerde knelpunten door middel van intensieve, niet vrijblijvende, samenwerking op te lossen en de matige bestuurskracht te versterken. Indien de betrokken gemeenten daarin niet slagen, kan de provincie vervolgens de Arhi-procedure starten. Een andere mogelijkheid is wellicht de Arhi-procedure te starten voor MALDD met uitzondering van Leersum en Leersum – indien zij op een later moment toch besluit om mee te doen – alsnog te betrekken bij de fusie van de MALDD-gemeente en bij de Arhi-procedure.

Vanuit het GS-voorstel is steeds gesproken over consistentie van het gebied, van de betrokken gemeenten naar inrichting (economisch, bestuur, bevolking). Er moet met name consistentie zijn ten aanzien van de Heuvelrug als zodanig. De VVD-fractie informeert of GS de opvatting delen dat binnen de MALDD-optie

sprake is van een Heuvelruggebied dat een duidelijke interne samenhang heeft waarop een duidelijk samenhangend bestuur komt te liggen indien tot die uitkomst wordt gekomen.

Op blz. 9 in de Wet Arhi staat onder punt 5: geen restproblematiek is gewenst voor de gemeente in dat gebied. Met betrekking tot WAL en het Krommerijng gebied kan worden vastgesteld dat Wijk bij Duurstede en Bunnik in dit gebied al goed en grondig samenwerken; er is daar duidelijk sprake van gebiedsintegrale afwegingen. Indien beide integraliteiten (Heuvelrug en Krommerijng gebied) worden afgewogen met de inzet zoals die in het MALDD-voorstel naar voren worden gebracht en het uitgangspunt van alle partijen een kwaliteitslag te leveren voor de provincie ten aanzien van de Heuvelrug, is de vraag of GS van mening zijn dat met het onderhavige voorstel de beoogde kwaliteitslag wordt gemaakt.

Ook de VVD-fractie constateert echter dat 4 van de 5 gemeenteraden de MALDD-optie steunen en stelt dat dat voor PS het draagvlak is zoals dat ook bij Wet is vastgelegd. Voor uitlopende op het antwoord op de gestelde vragen deelt spreker mede dat ook voor de VVD-fractie het draagvlak maatgevend is.

De heer Bijkerk memoreert dat in november al een eerste ronde heeft plaatsgevonden. Sinds november is sprake van veel nieuwe informatie vanuit het gebied zelf zowel van burgers, gemeenten als van GS. Dit betekent, dat op een aantal zaken een toenemende mate van duidelijkheid is geboden. De GL-fractie beperkt zich thans tot het naar voren brengen van een 7-tal punten.

1. Er moet wat gebeuren. De GL-fractie erkent de bestuurlijke problematiek op de Heuvelrug.
2. Na jarenlange studie en overleg (strategische gebiedsperspectieven) is nu de tijd aangebroken om knopen door te hakken. De GL-fractie heeft GS ook al een aantal keren aangesproken op dit thema. Er is op dit moment op de Heuvelrug en daaromheen sprake van een eindeloze en ook verlamme bestuurlijke discussie, hetgeen niet goed is voor de burgers. Dat laat overigens onverlet, dat PS de ruimte moet nemen voor een eigen en ook zorgvuldige afweging.
3. Bij het starten van Arhi-procedure zullen wat de GL-fractie betreft alle relevante opties helder in beeld moeten worden gebracht en gehouden. Dat betekent MALD(D) maar ook DrieMaDo/WAL. De GL-fractie wil de DrieMaDo/WAL als gelijkwaardige opties in de Arhi-procedure behandeld zien. De GL-fractie is ook bereid dit, indien nodig, via een motie of amendement aan PS voor te leggen. Op die manier zouden PS ook hun kaderstellende functie bij deze discussie kunnen vervullen.
4. De GL-fractie kan zich iets voorstellen bij het samengaan van DrieMaDo enerzijds en WAL anderzijds. De GL-fractie acht de MALDD-optie een geografisch groot gebied en zij heeft twijfels bij de politieke en maatschappelijke samenhang van dat gebied. Dat is voor de GL-fractie een inhoudelijke reden om ook die alternatieven zo helder mogelijk in beeld te brengen.
5. Uiteindelijk zullen PS aan de hand van de rapportage van GS een eindoordeel moeten vellen. Bij dat eindoordeel zal de GL-fractie een aantal toetsingscriteria gebruiken: politiek en maatschappelijk draagvlak (alhoewel de provincie een eigen verantwoordelijkheid houdt op dit punt), aantoonbare duurzame meerwaarde voor de burgers in het gebied, het goed regelen van de losse einden bijvoorbeeld de positie van de inwoners van Overberg, goede voorwaarden voor een goed en liefst beter functionerend lokaal democratisch bestel, het veiligstellen van het voorzieningenniveau en van de sociale cohesie kortom een goed kernenbeleid. Het vorenstaande is meer dan alleen kijken naar het draagvlak en dat nog verengd tot standpunten van gemeenteraden. Standpunten die soms op één stem verschil hangen.
6. De GL-fractie staat op het standpunt dat de provincie bij dit hele proces een actieve rol moet spelen, zowel voor wat betreft het kaderstellend document als een blijvende betrokkenheid in de eerste jaren na de totstandkoming van een eventuele gefuseerde gemeente(n). De provincie zal daarbij de gemeentelijke autonomie in acht moeten nemen, maar het kan niet zo zijn dat PS hooggestemde idealen verwoorden om vervolgens na een jaar te constateren dat het gemeentelijk loket in bijna alle kernen alweer wordt gesloten bij de eerste bezuinigingsronde. Spreker wijst hierbij op ervaringen die bij andere herindelingen zijn opgedaan en op een e-mail waar inwoners overwegen gebruik te maken van het recht op burgersinitiatief omdat men zeer ontevreden is over de resultaten van de fusie met De Bilt.
7. De GL-fractie is van mening dat de provincie de resultaten de komende jaren moet monitoren. Het verbaast spreker dat dit tot op heden bij dergelijke herindelingsdiscussies niet is gedaan. Als er één onderwerp is dat leeft bij burgers en dat van betekenis is voor burgers dan zijn het dergelijke herindelingen. Monitoren acht spreker gewenst temeer omdat het volkomen helder is dat datgene, dat op de Heuvelrug gebeurt, van betekenis is voor andere plekken in de provincie (o.a. Lopikerwaard, Vechtplassengebied, Gelderse Vallei).

Mw. Van Keulen merkt op dat een probleem bij een herindeling altijd is dat emoties een grote rol gaan spelen, hetgeen ook begrijpelijk is omdat iedereen graag zijn eigen dorp/kern wil behouden. De betrokken gemeenteraden hebben hun burgers gehoord en zoals al eerder is gememoreerd, heeft de commissie ook veel informatie gekregen. De D66-fractie is tot de conclusie gekomen, dat de gemeenten vooral op bestuurlijk gebied problemen hebben. De D66-fracties in de betrokken gemeenten zijn vanaf het begin voorstander geweest van de herindeling en hebben er sterk op aangedrongen de knoop door te hakken. De D66-fractie stemt vooralsnog in met de start van de Arhi-procedure voor de MALDD-optie. Het is duidelijk dat zich gaandeweg het proces ontwikkelingen kunnen voordoen op grond waarvan een en ander wellicht anders gaat verlopen dan thans voor ogen ligt. Door diverse fracties is al gesproken over de WAL/DrieMaDo optie. Het is duidelijk dat Maarn en Doorn daar niks voor voelen; het is nog niet helemaal duidelijk hoe Driebergen daarover denkt. Spreekster sluit

niet uit dat, indien MALDD in gang wordt, gezet Wijk bij Duurstede toch wil aansluiten. De D66-fractie is van mening dat op dat moment daarover overleg moet worden gevoerd met Wijk bij Duurstede. Indien een en ander zeer overtuigend is, is de D66-fractie bereid de andere optie WAL/DrieMaDo te overwegen. Dit zal dan echter wel een zeer duidelijk beargumenteerde keus moeten zijn.

De heer Van der Groep deelt mede dat de CU-fractie niet voor uitstel of een verdere vertraging is van het proces. Er is in de afgelopen maanden veel gebeurd, hetgeen veel informatie heeft opgeleverd. Het GS-standpunt heeft iets los gemaakt. In de visie van de CU-fractie echter nog niet genoeg in die zin, dat zij het achteraf betreurt dat Wijk bij Duurstede in het proces niet vanaf het begin dezelfde positie heeft kunnen innemen als Driebergen. De CU-fractie is van mening dat de DrieMaDo/WAL-optie nog onvoldoende is belicht en als kans is benut en als zodanig alsnog nadrukkelijk in het proces moet worden meegenomen.

Uitgangspunt voor de CU-fractie is dat niet de grootste maar de beste gemeente moet worden gevonden. In die zin sluit spreker niet uit dat de DrieMaDo/WAL-optie de voorkeur krijgt boven de MALDD-optie. MALDD is erg groot waardoor sprake is van een fysiek grote afstand tussen de burger en de gemeente hetgeen zijn doorwerking zal hebben op de betrokkenheid en de sociale cohesie.

Spreker memoreert vervolgens zijn vraag in een vorige bijeenkomst welke samenhang op de Heuvelrug de provincie ertoe dwingt één gemeente te kiezen en indien sprake is van die samenhang wat de grens van die ene gemeente is. Spreker is die samenhang niet tegengekomen op grond waarvan de voorkeur van de CU-fractie vooralsnog uitgaat naar de WAL/DrieMaDo-optie waarin veel draagvlak voor de burgers te vinden zal zijn.

Mw. Jonkers deelt mede dat de SP-fractie niet principieel tegen een gemeentelijke herindeling is.

Schaalvergroting is echter in de visie van de SP-fractie geen tovermiddel voor alle problemen en een gedwongen schaalvergroting is dat al zeker niet. Draagvlak onder de burgers is voor de SP-fractie een voorwaarde. Bij 3 van de betrokken gemeenten is dat draagvlak niet gemeten; bij de 2 gemeenten waar het wel is gemeten, ontbreekt het. De SP-fractie ziet geen reden Leersum tot een herindeling tot MALDD te dwingen en zij stemt dan ook niet in met het thans voorliggende voorstel.

De heer Van Leeuwen merkt op dat het feit dat dit onderwerp thans aan de orde is, mede een gevolg is van een totaal nieuwe ontwikkeling dat ook de provincie m.n. PS zich in het duale bestel nadrukkelijk in dit proces hebben gemengd.

Spreker complimenteert GS voor de uitvoerige beantwoording van de vragen die in de vorige commissievergadering zijn gesteld en voor de wijze waarop ruimte is geboden in dit proces zorgvuldigheid boven snelheid te laten gaan.

De SGP-fractie onderkent dat er een bestuurlijke vraag ligt, die om een oplossing vraagt. Een van boven opgelegde herindeling kan tot niets leiden. Ter illustratie wijst hij op De Bilt.

PS zullen thans op grond van de geluiden uit het veld moeten trachten te komen tot de meest gewenste keuze, een gemeente die een cohesie vertoont, een gemeenschap die bestuurlijke kracht ontwikkelt en voor dat gebied iets kan betekenen dat van duurzame waarde is. PS zullen daarin nadrukkelijk hun positie moeten nemen en hebben daarin ook een eigen verantwoordelijkheid. Uiteraard is het van belang wat de betrokken gemeenten in het gebied zelf willen. Anderzijds zal maximaal moeten worden gestreefd naar een uitslag van een proces, dat wordt gedragen en dat leidt tot versterking van de bestuurskracht in dat gebied. In dat kader acht de SGP-fractie een zorgvuldig proces gewenst in die zin dat de opties die vanuit het werkbezoek en de hoorzitting zijn gekomen ook worden meegenomen.

De SGP-fractie vraagt zich af of het geografisch gebied van MALD(D) niet een omvang kent die de bestuurskracht in feite niet zal versterken door de afstand, de betrokkenheid van de burgers verzwakt en de gemeenschapsontwikkeling niet versterkt. Er moet een interne samenhang zijn. De SGP-fractie sluit zich aan bij de fracties van GL en CU het alternatief WAL/DrieMaDo als aantrekkelijke optie nadrukkelijk mee te nemen in het Arhi-proces. Daarmee is sprake van 2 gemeenten die qua omvang en betrokkenheid 2 sterke bestuurlijke handen zouden kunnen zijn in dit gebied. Wijk bij Duurstede heeft een opening geboden daarin mee te gaan. De gemeente Leersum heeft kijkend naar de mogelijkheden een verstandig besluit genomen om in het geheel van de ontwikkelingen de bestuurskracht te versterken en de niet vrijblijvende samenwerking in het perspectief van de herindeling te plaatsen. Met betrekking tot de gemeente Driebergen vraagt spreker zich af hoe het zit met de zelfstandige beslisbevoegdheid, waarop GS hebben geantwoord, maar de gemeenteraad nog niet heeft gereageerd. Spreker informeert wat dit betekent voor het standpunt en de positie van Driebergen mede in relatie tot het BRU waar Driebergen straks uittreedt. De vraag is ook welke relatie DrieMaDo of MALD(D) hebben met het stationsgebied en de beperkte verstedelijking als het gaat om de bestuurlijke focus op natuur- en landschap. De SGP-fractie vraagt vervolgens aandacht voor de positie van Overberg. Het verbaast spreker in deze, dat GS de positie van Overberg enigszins gebruiken om een versnelling aan te brengen in een ander herindelingsproces nl. rondom Renswoude, Scherpenzeel en Woudenberg. Spreker heeft begrepen dat, indien Overberg naar Renswoude overgaat, Renswoude zich positief uitsprekt over een herindelingsvariant met deze gemeente. De vraag is of dit zo kan; een meer dan 10% toename van de bevolking door een grenscorrectie vereist immers een wetswijziging. Voorts is de vraag of een herindeling op dit moment wel aan de orde is gelet op het feit dat sprake is van een strategisch gebiedsperspectief waar partners zich hebben uitgesproken voor het in gang zitten van een evaluatie in 2007. Hiermee dient zorgvuldig te worden omgegaan.

Samenvattend merkt spreker op dat de SGP-fractie ervoor pleit de DrieMaDo/WAL-optie, bij voorkeur in het Arhi-proces, mee te nemen. Indien dit tot een motie leidt, zal de SGP-fractie deze van harte steunen.

De heer Van Leeuwen Boomkamp merkt op dat de LPF geen klankbord heeft in de betrokken gebieden middels een lokale afdeling. De LPF-fractie is in principe tegen herindelingen; behoud van de identiteit staat voorop. Echter, indien gemeenten een herindeling zelf wensen, zal de LPF-fractie dit uiteraard niet tegenhouden. De LPF-fractie is er geen voorstander van een gemeente in deze te dwingen, mits de financiën van de gemeente dat toelaten. Indien Leersum zich financieel zelfstandig kan handhaven, krijgt deze gemeente het voordeel van de twijfel.

De LPF-fractie is er in algemene zin voorstander van dat de bevolkingsgroepen hun eigen identiteit niet verliezen. Zij is voor het behoud van een kleine volksvertegenwoordiging. De LPF-fractie wil echter luisteren naar de bevolking en is er op grond daarvan voorstander van dat de DrieMaDo/WAL-optie nader wordt onderzocht. Wel zal hierbij tegelijkertijd de financiën betrokken moeten worden; de bevolking moet bereid zijn mee te betalen aan de eventuele financiële consequenties.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Lokker.

De heer Lokker memoreert dat het heden om de vraag gaat of PS GS het groene licht zullen geven om de Arhi-procedure te starten. Ook GS zijn onder de indruk van hetgeen de afgelopen maanden is gebeurd. Er is zeer veel in beweging gezet. Het voorstel is geen donderslag bij heldere hemel geweest. In de verdediging van het voorstel is juist gewezen op het feit, dat al meer dan 12 jaar wordt gesproken over dit onderwerp en dat ook in de voorbereiding tot het uiteindelijke GS-voorstel uitvoerig overleg heeft plaatsgevonden met de betrokken gemeenten. De discussie, die met elkaar wordt gevoerd, is nadrukkelijk niet alleen een schaal discussie. Er is gekozen voor een kwalitatieve benadering, omdat bekend is dat de optimale schaal van een gemeente niet bestaat. Met elkaar is uitvoerig gesproken over de mogelijkheid van al dan niet vrijblijvende samenwerking; met elkaar is geconstateerd dat die samenwerking uiteindelijk geen soulaas biedt. Op grond van het vorenstaande acht spreker het juist het meest vergaande voorstel in te dienen geholpen door een wat toegespitst criterium dat het Rijk de provincie heeft meegegeven: het draagvlak. Het begrip draagvlak is gedefinieerd voor zover dat voor GS moet gelden en het voor de minister een geldig argument is nl. de meerderheid van de gemeenteraden. Aan die eis van draagvlak wordt voldaan. Spreker kan zich voorstellen, dat de Commissie het draagvlak heeft getoetst op het niveau van de volksvertegenwoordiging omdat het niet alleen gaat om de rationele discussie over het oplossen van knelpunten, maar vooral ook om een emotioneel debat. Op het moment dat dit zou worden ontkend, wordt voorbijgegaan aan datgene dat juist bij de desbetreffende inwoners leeft. GS zijn bereid dat politieke debat met PS aan te gaan en geven daarvoor graag de ruimte.

Het starten van de Arhi-procedure betekent niets meer en minder dan dat GS het open overleg voeren met de gemeenten. Zoals uit het onderhavige voorstel blijkt, maakt ook Wijk bij Duurstede formeel deel uit van het overleg dat GS voeren in het kader van de Wet Arhi. Binnen de hele Arhi-procedure voeren GS het open overleg. In dat overleg wordt informatie verzameld over standpunten, opvattingen over de herindeling en over de samenvoegingsvarianten. Het resultaat van het overleg zal ter discussie worden voorgelegd aan de Commissie. Op dat moment is er alle ruimte om te beoordelen of GS hun werk goed hebben gedaan. Vooralsnog gaan GS uit van hun eigen voorstel te weten MALD(D). GS hebben dat voorstel gedaan op inhoudelijke gronden en criteria. Spreker wil graag van de Staten horen in hoeverre zij nadrukkelijk andere varianten in de opdracht willen meegeven.

Het kaderstellend document is van belang omdat naast de Arhi-procedure ook het fusieproces plaatsvindt. De gemeenten hebben aangegeven, dat zij onderzocht willen zien of een MALD(D) gemeente inderdaad robuust is, voldoende draagvlak heeft om de problemen van de toekomst te kunnen oplossen. Daaruit blijkt ook die interne samenhang, waarvan GS zijn uitgegaan op grond van het SGP-document. GS willen dat proces faciliteren, waarmee zij aangeven nauw bij het proces betrokken te willen blijven zonder te treden in de autonomie van de gemeenten.

Door sommigen wordt getwijfeld aan de samenhang in het gebied. Spreker wijst erop dat al jarenlang een discussie wordt gevoerd over die samenhang. In dit kader wijst spreker op de oprichting van het Nationaal Park vorig jaar als verbindend element van de Heuvelruggemeenten. Spreker heeft sterk de indruk dat zij dat ook als zodanig voelen. Er ligt gemeenschappelijke problematiek; er liggen gemeenschappelijke kansen. Het is ook die interne samenhang, niet alleen ruimtelijk maar ook sociaal en cultureel dat Wijk bij Duurstede niet in eerste instantie betrokken is bij het voorstel van GS. Belangrijk is ook de uitspraak van Wijk bij Duurstede zelf geen zin te hebben in een procedure als beschreven. Aangezien GS de visie van gemeenteraden van belang achten, hebben zij gemeend de zaak niet onnodig te compliceren en breed te trekken door ook Wijk bij Duurstede er van tevoren bij te betrekken.

Hoe belangrijk is het de resultaten van het gebeuren straks te monitoren? Elke keer wordt de vraag gesteld of herindeling wel het juiste effect heeft en of het nu wel het doel dient dat men met elkaar heeft in zo'n gemeente. In algemene zin zijn er effectmetingen gedaan, niet specifiek voor Utrecht, maar wel met betrekking tot herindelingen in het algemeen. Ook professor Toonen heeft over de periode 1982 – 1994 onderzoek gedaan en is tot de conclusie gekomen dat het beleid effectief is geweest. Minder gelukkig is dat het van bovenaf is opgelegd.

Het vertrouwen van burgers in de lokale overheid bleek van andere zaken afhankelijk te zijn dan van de staatkundige begrenzing. De met elkaar ontwikkelde bestuurscultuur en het kaderstellend document spelen daarin een veel belangrijker rol.

Uit het onderzoek bleek tevens dat er absoluut geen teruggang is ontdekt in de participatie van de burgers. In tegendeel. De motivatie van burgers om aan die nieuwe gemeente te bouwen, op een of andere manier te participeren in het bouwen aan die toekomst is groter geworden in die geherindeelde gemeente.

Het onderhavige geval is wezenlijk anders dan het bovenstaande omdat de bevolking, de gemeenteraden vanaf het begin betrokken bij de visie van de nieuwe gemeente en er als het ware wordt gebouwd aan de eigen toekomst. De beweging die door het GS-voorstel bij de desbetreffende bevolking is losgekomen is hartverwarmend. Zij willen straks allemaal ook hun ideeën inbrengen. Spreker is van mening dat dit voor een gemeentebestuur een fantastisch gegeven is.

De heer Van Leeuwen hecht eraan op te merken dat er ook andere onderzoeken zijn die een andere uitslag vermelden.

De heer Lokker onderschrijft het vorenstaande en merkt op hiermee te hebben willen aangeven dat er wel degelijk verschil is met van bovenaf opgelegde herindelingen. In de tweede plaats zit er verschil tussen een herindeling waarbij een kleinere gemeente wordt samengevoegd met een grotere gemeente dan wanneer, zoals in het onderhavige geval, sprake is van gelijkwaardige gemeenten met een gelijkwaardige uitgangssituatie. De uitgangssituatie voor de Heuvelrug is hiermee wezenlijk anders dan in alle voorgaande herindelingen. Spreker geeft aan dat GS bereid zijn de effecten te monitoren; dat is de provincie ook verplicht.

De heer Levering informeert wat GS doen indien in één van de kernen het gemeentelijk loket wordt opgeheven.

De heer Lokker antwoordt dat GS in het onderhavige voorstel hebben aangegeven het van groot belang te achten dat voorzieningen in de gemeenschappen in stand blijven. Wanneer gemeenten met elkaar, in overleg met de bevolking tot besluiten tot een andere maatregel te komen, dan willen GS daarin niet treden. Dat is de verantwoordelijkheid van de gemeente.

De heer Levering merkt op juist het laatste met zijn vraag te willen onderstrepen. Op het moment dat er geherindeeld is, hebben de gemeenten autonomie. GS kunnen monitoren maar hebben als zodanig niets meer te vertellen op bepaalde gebieden.

De heer Bijkerk merkt op dat PS zich straks uitspreken voor een nieuwe bestuurskrachtige gemeente. PS behouden daarna in de visie van spreker een verantwoordelijkheid zeker indien de uitkomst van een dergelijke operatie tegenvalt. In dat geval zal die uitkomst moeten worden betrokken bij toekomstige vergelijkbare discussie en vanuit de provinciale verantwoordelijkheid zal moeten worden geprobeerd een zekere invloed uit te oefenen om bepaalde verkeerde ontwikkelingen ter discussie te stellen.

De heer Lokker merkt op dat het provinciaal bestuur toe wil naar gebiedsgericht werken, partnerschap met gemeenten. Als iets niet goed gaat, moet men dat tegen elkaar kunnen zeggen en het provinciaal bestuur is bereid dat te zeggen vanuit haar eigen opvattingen. Daarmee wil de provincie niet treden in de autonomie van gemeenten

Gevraagd is of het starten van de Arhi-procedure niet een jaar zou kunnen worden uitgesteld om de gemeenten alsnog de kans te geven te komen tot een al dan niet vrijblijvende samenwerking. Spreker is van mening dat uitstel niet verantwoord is, omdat een aantal gemeenten GS nadrukkelijk heeft gevraagd thans vaart te maken met dit dossier. Spreker vreest dat vormen van samenwerking onder de druk van de herindeling geen kans van slagen hebben. Het is voldoende geprobeerd. Heden is ook door de insprekers uitgesproken dat niemand verder wil, met uitzondering van één. Spreker houdt dat vast.

De Wet Arhi biedt niet de mogelijkheid de gemeente Leersum uit te sluiten. Het overleg dient te worden gevoerd met alle betrokken gemeenten. Zouden GS wel een gemeente uitsluiten en er in een later stadium een nieuwe gemeente i.c. Leersum er bij willen betrekken, dan moet de procedure opnieuw worden gestart. Dat levert een vertraging op die in de visie van spreker niet verantwoord is. Daarbij komt dat GS het niet wenselijk achten indien een gemeente bij het fusieproces, feitelijk het belangrijkste proces, aan de zijlijn staat; de kans is groot dat die gemeente op het moment van aansluiten niet meer voldoende rechten heeft.

Ter zake Overberg merkt spreker op dat niet in het voorstel staat dat GS Overberg gebruiken om een herindeling met Renswoude te regelen. Dat is niet aan de orde en GS hebben dat ook nooit gezegd. Het is door andere gemeenten, die betrokken zijn in het herindelingsproces, genoemd en gelet op hetgeen door Overberg zelf is gezegd zijn GS verplicht dat in de Arhi-procedure aan de orde te stellen.

Het stationsgebied behoort tot het ongedeelde gebied van Driebergen.

Het antwoord van GS met betrekking tot het besluit van de gemeenteraad van Driebergen ten aanzien van de zelfstandige beslisbevoegdheid van het grondleggende document is helder.

De heer Van Leeuwen informeert of GS met de Arhi-procedure kunnen starten indien het raadsbesluit van Driebergen niet wordt herroepen.

De heer Lokker antwoordt dat GS aannemen dat de in het onderhavige voorstel verwoorde condities voor de gemeenteraad van Driebergen voldoende zullen zijn om in het Arhi-proces mee te doen.

Het uitgangspunt van deze operatie is de versterking van de bestuurskracht en met name de kracht en het vermogen om in de toekomst problemen op te lossen. Dat is een inhoudelijke benadering. Spreker pleit ervoor GS en vooral de gemeenten de mogelijkheid te gunnen met elkaar te onderzoeken of die ene gemeente mogelijk

is. Over een aantal maanden zullen GS opnieuw met PS de discussie aangaan over dit onderwerp. Indien op dat moment voor PS voldoende argumenten aanwezig zijn, mede geleverd door de gemeenten zelf, in te stemmen met een voorstel tot herindeling dan gaat het als zodanig naar de minister. Alleen op die manier kan het tot een goed resultaat leiden.

De voorzitter verzoekt de commissie zich in tweede termijn met name uit te spreken over het voorliggende stuk van GS met de daarin voorgenomen besluiten.

De heer Ruys deelt mede dat het voor de CDA-fractie van belang is dat beide varianten gelijkwaardig aan de orde komen. Spreker deelt mede dat hij het voorliggende voorstel meeneemt voor nader intern beraad binnen zijn fractie.

Mw. Van Bruggen deelt mede, dat aan de PvdA-fractie zal worden voorgesteld in te stemmen met het voorliggende voorstel.

De heer Ditewig deelt mede, dat aan de VVD-fractie zal worden voorgesteld in te stemmen met het onderhavige voorstel.

De heer Bijkerk deelt mede, dat twee elementen voor de GL-fractie van belang zijn. Enerzijds wil de GL-fractie door met de besluitvormingsprocedure en anderzijds staat de GL-fractie op het standpunt dat alle opties gelijkwaardig in beeld moeten worden gebracht. Vandaar de aankondiging van de mogelijkheid van een amendement ter zake.

Mw. Van Keulen neemt het voorstel mee naar haar fractie. Spreekster verwacht dat de D66-fractie zich positief zal uitspreken ten aanzien van de start van de Arhi-procedure.

De heer Van der Groep merkt op dat ook voor de CU-fractie van belang is dat straks voldoende gegevens op tafel liggen om varianten gelijkwaardig te kunnen vergelijken. Omdat Wijk bij Duurstede er tot nu toe nog niet bij betrokken is, zijn de conclusies over het draagvlak niet voldoende en kunnen deze als zodanig niet worden getoetst. De CU-fractie wil bekijken hoe dat alsnog kan worden gedaan zonder uitstel van de Arhi-procedure. Wellicht dat het voorstel voor de CU-fractie door medewerking van het amendement aanvaardbaar wordt.

Mw. Jonkers deelt mede dat de SP-fractie niet kan instemmen met het onderhavige voorstel.

De heer Van Leeuwen memoreert dat de SGP-fractie zich in eerste termijn heeft uitgesproken over meerdere opties, hetgeen spreker handhaaft.

Voorts verzoekt spreker gelet op de beantwoording op zijn vraag met betrekking tot Driebergen nogmaals juridisch na te gaan of GS de Arhi-procedure kan starten.

De heer Van Leeuwen Boomkamp deelt mede dat hij het voorstel meeneemt naar zijn fractie. In principe staat de LPF-fractie positief tegenover het voorstel.

De heer Lokker deelt mede, dat hij een aantal naar voren gebrachte opmerkingen zal meenemen naar GS. Ter zake Driebergen deelt spreker mede dat GS de Arhi-procedure kunnen starten, omdat er een heroverwegingsmoment is voor GS om Driebergen de ruimte te geven terug te treden. Er is derhalve geen enkele juridische beperking om Driebergen niet mee te nemen in het Arhi-proces.

3. Concept-verslag van de vergadering van 24 november 2003

Het verslag wordt vastgesteld.

4. Concept-verslag van de vergadering van 1 december 2003

M.b.t. de tekst

Blz. 1, D.C. van Leeuwen wijzigen in M.F. van Leeuwen. D. van Leeuwen Boomkamp wijzigen in D.C. van Leeuwen Boomkamp.

Met in achtneming van voornoemde wijzigingen wordt het verslag vastgesteld.

7. Voortgangsrapportage Wgr-plusdossier

De voorzitter deelt mede dat ter vergadering een persbericht van de RVD is uitgereikt.

De heer Lokker licht toe dat het persbericht van het Ministerie is uitgereikt op grond van de afspraak dat de commissie elk stuk ontvangt dat relevant is om haar te informeren over de voortgang van de Wgr-plusdiscussie. Het betreft een uitleg van het Ministerie over het akkoord dat is bereikt tussen IPO, VNG en BZK.

Met betrekking tot de stand van zaken licht spreker toe, dat GS hebben aangegeven de voortgang van de invulling onbevredigend te vinden. In verschillende commissies is daarover van gedachten gewisseld. PS hebben aan GS opgedragen een heldere en scherpe positie in te nemen. Dat is gebeurd. Dat is de minister en ook de andere provincies bekend. Volgende week komt in GS een notitie over de wijze waarop GS zich zullen opstellen richting Kamer waar de uiteindelijke besluitvorming plaatsvindt. De notitie zal aan PS worden verstrekt.

De heer Ditewig informeert naar de status van dit stuk in relatie tot het door de Staten ingenomen standpunt. Indien de gedeputeerde toezegt daarop indringend te zullen terugkomen, neemt de VVD-fractie daarvan op dit moment kennis.

De heer Lokker verduidelijkt dat het standpunt van PS van Utrecht heel helder in beeld is gebracht bij het Ministerie. Dit standpunt is tevens bij de IPO-collegae neergelegd. Het is bekend dat ook met de collegae een gezamenlijke brief is gestuurd. GS achten het van belang dat Utrecht in de strategie die met elkaar wordt uitgezet met nadruk niet een geïsoleerde positie innemen, maar met de andere provincies die een kaderwetgebied hebben optrekken richting Kamer. De inzet van GS is de andere provincie alerter te maken op de consequenties van bepaalde formuleringen van het wetsvoorstel, dat thans om advies bij de Raad van State ligt. Hierbij gaat het met name om de bewijslast, die niet bij de provincie moet liggen, maar bij het WGR-plus-gebied als het gaat om aan te tonen dat er een bovenregionaal belang is en dat dat in ieder geval een gemeenschappelijk probleem van de WGR-plus-provincies is. Dat maakt de positie van de provincie naar de Kamer sterker indien invloed moet worden uitgeoefend op die Kamer gelet de uiteindelijke Wet. Voornoemde strategie zal, nadat hierover volgende week in GS is gesproken, preciezer en helderder aan de commissie worden voorgelegd.

De heer Levering heeft, indien hij het onderhavige stuk leest, de indruk dat de provincie nog steeds de verkeerde kant op gaat. Alles dat de provincie niet wil, wordt in de WGR-plus opgenomen. De gedeputeerde spreekt over een strategie, maar het is spreker al bekend wat Zuid Holland wil. Die maakt zich niet zo druk. Het onderwerp mag niet worden gebagatelliseerd. Het is zeer fundamenteel. Het gaat over planhiërarchie op het gebied van de ruimtelijke ordening. Spreker begrijpt wat de gedeputeerde bedoelt, maar ondersteunt de aanpak niet. GS zullen anderen moeten overtuigen. De opdracht die de commissie GS een aantal vergaderingen geleden heeft meegegeven is z.i. duidelijk.

De heer Bijkerk ondersteunt het betoog van de PvdA-fractie. De GL-fractie staat op het standpunt dat de Tweede Kamer moet worden geconfronteerd met het effect van dergelijke wetgeving nl. dat voor de provincie Utrecht door haar omvang in feite geen plaats meer zal zijn.

De heer Ekkers merkt op dat een en ander afhangt van de wijze waarop het onderhavige stuk wordt gelezen. In het persbericht wordt gesproken over een normale WGR en lijkt WGR-plus niet meer aan de orde. In een normale WGR ziet de VVD-fractie een aantal mogelijkheden. Wel acht spreker het van belang dat het standpunt dat PS hebben ingenomen draagvlak krijgt bij andere provincies.

De heer Ruijs zet uiteen dat gelet op de omvang er een verschil is tussen Utrecht en alle overige provincies met inliggende kaderwetgebieden. Wil Utrecht haar bestaansrecht waar blijven maken, zal iets moeten worden gedaan om te voorkomen dat er in de provincie twee zelfstandige autoriteiten ontstaan. Spreker zou zich kunnen voorstellen dat vooraf een protocol wordt gesloten, waarin nadrukkelijk het BRU erkent dat de provincie haar rol als ruimtelijke ordenaar en als openbaar vervoersautoriteit over hun gebied heeft. Indien de provincie dat niet heeft, komt men terecht in de situatie waar de andere fracties heden op duiden.

De heer Lokker hecht eraan op te merken dat datgene dat PS hebben opgedragen onverkort is uitgevoerd. Aan de minister en de collegae provincies is duidelijk gemaakt, dat sprake is van een probleem dat niet alleen voor Utrecht geldt maar breder is. Het gaat er nu om dat spreker de alliantie van gedeputeerden, bestuurlijke organisatie, wil blijven gebruiken om daar waar het de verkeerde kant uitgaat druk uit te oefenen i.c. bij te sturen. Het is spreker wel bekend dat de Kamer het belang ziet van het overeind houden van de kaderstelling van de provincie overeind blijft en inziet dat ook een provincie noodzakelijk is om de problemen in Utrecht op te lossen. Door de discussie zo te scheiden wordt in de visie van spreker op een goede manier naar buiten toe aangegeven waar de verantwoordelijkheden van de provincie liggen. Dat is de insteek van de strategie, die ter instemming aan de commissie zal worden voorgelegd.

De voorzitter concludeert dat de commissie nader op dit onderwerp terugkomt na ontvangst van het door de gedeputeerde toegezegde strategiedocument.

8. Lidmaatschap Vereniging Deltametropool

De voorzitter informeert of het onderhavige voorstel als sterstuk naar PS kan worden gestuurd.

Mw. Jonkers stemt hiermee in met de kanttekening dat de SP-fractie in de Staten zal aangeven geacht te worden tegen het voorstel te hebben gestemd.

De heer Gaaijkema deelt mede dat het onderhavige voorstel door de D66-fractie niet kan worden aangemerkt als sterstuk. Hij heeft moeite met het voorstel. Hij vraagt zich af de provincie de doelen die zij zelf stelt in deze niet voorop dient te stellen in plaats van een financiële bijdrage te leveren aan de doelstelling van anderen. Spreker mist in het onderhavige voorstel wat de Vereniging Deltametropool nu gaat bijdragen aan datgene dat de provincie wil. Het lijkt niets toe te voegen aan de al bestaande samenwerkingsverbanden. Met name de Regio Randstad heeft voor een heel belangrijk deel overlappende doelstellingen met de onderhavige Vereniging. In het voorstel wordt aangegeven dat de Vereniging een heel belangrijk gremium gaat worden. Op dit moment kan spreker uit de prestaties van de Vereniging echter niet afleiden dat de voorgestane doelstellingen ook worden bereikt. Kijkende naar de begroting 2003 oogt de Vereniging nog onvolwassen. Er zit schijnnaauwkeurigheid in de totalen. Op dit moment is de D66-fractie niet overtuigd van het nut hieraan mee te doen.

De heer Van der Groep deelt mede dat ook de CU-fractie niet overtuigd is van de noodzaak van het lidmaatschap. De doelstellingen van Deltametropool zouden ook op een andere manier kunnen worden behartigd. De CU-fractie kan zich voorstellen dat dit middels een project in het kader van de Regio Randstad gebeurt en dat alle 8 overheden die deel uitmaken van de Regio Randstad daaraan bijdragen.

De heer Bijkerk memoreert dat de provincie Utrecht in eerste instantie geen lid mocht worden omdat het in principe een vereniging voor de grote steden was. Op zich is het derhalve winst dat de provincie thans wel mag deelnemen. Tegelijkertijd denkt de GL-fractie echter dat deze vereniging eerder een deel van het probleem, dan van de oplossing is. Het is een club in Randstadverband, terwijl het Groene Hart er intussen aangaat. De GL-fractie heeft twijfel bij het nut en de noodzaak van deelname. Spreker hecht eraan dit onderwerp mee terug te nemen naar zijn fractie voor nader intern beraad.

De heer Ditewig memoreert dat in 1987 een vrijblijvend 'clubje' is gevormd bestaande uit de Universiteit van Utrecht, KvK, de stad Utrecht (op de voorgrond), de provincie Utrecht (op de achtergrond) en enkele omliggende gemeenten. De provincie sprak daarin mee wachte voorts meer op afstand af wat er zou gebeuren. Wat er is gebeurd, heeft de provincie inmiddels wel kunnen zien middels de vorming van het RBU en het BRU. Hetzelfde geldt ten aanzien van deze Vereniging. Indien de provincie als zelfstandige bestuursinstelling niet meedoet bij dergelijke brede maatschappelijke initiatieven, die parallel lopen in de organisatie en inrichting van die Randstad, speelt de provincie zichzelf voortijdig van het veld. De VVD-fractie is geen voorstander van het laatste en stemt derhalve in met het voorstel tot deelname.

De heer Ruijs informeert in de eerste plaats of de provincie al deelneemt aan deze Vereniging. Richting bevolking zal het vreemd overkomen indien zowel het BRU als de provincie hiervan lid zouden zijn, omdat in dat geval zowel het BRU, als de provincie als de stad Utrecht € 23.000 betalen ten laste van de samenleving. Indien het laatste het geval is, acht de CDA-fractie het gewenst in het eerdergenoemde protocol af te spreken waar wie aan deelneemt. Indien de provincie echter al in deze Vereniging functioneert, ligt een en ander voor de CDA-fractie anders.

De heer Lokker begrijpt de scepsis tegen alle 'clubjes' die in Randstadverband bezig zijn; die scepsis is ook bij GS aanwezig. Echter, indien de provincie niet deelneemt aan deze Vereniging, ontnemt zij de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de verandering c.q. verbetering van de structuur. GS menen nadrukkelijk dat het gewenst is inhoudelijk mee te praten over onderwerpen die ook de provincie aangaan. Spreker kan niet beoordelen of de kosten van deelname hoog dan wel laag zijn; het is gewoon het bedrag dat aan deelname is verbonden.

De provincie zal eerst zelf een visie moeten hebben op de eigen ontwikkelingen. Deze zal vervolgens nadrukkelijk moeten worden ingebracht in dit gremium, maar ook in BCR-verband waar 5 ministers aan tafel zitten. Niet uit het oog moet worden verloren dat de Vereniging Deltametropool een noodzakelijke denktank is, die wat breder is dan een 'clubje' bestuurders. Er nemen ook vanuit de samenleving maatschappelijke organisaties deel. De Vereniging is adviserend voor Regio Randstad. Het is duidelijk een adviesorgaan van bestuurders. De adviezen die uit de Vereniging voortkomen zijn voor de provincie van belang. De provincie kan zich niet meer veroorloven buiten Randstadverband te functioneren, mede om een duidelijke rol te kunnen spelen in de discussie over het Groene Hart. De stad Utrecht is binnen Randstadverband de trekker voor de visie op de groene ruimte. Eind februari/begin maart zal door Utrecht met een drietal ministers afspraken worden gemaakt over hoe met dat gebied wordt omgegaan. Indien de provincie niet deelneemt aan de Vereniging laat zij in feite een kans liggen om het Utrechtse deel van het Groene Hart groen en open te houden. De inzet van de provincie is de open ruimte binnen de Randstad te koesteren.

Op voorstel van de voorzitter wordt besloten het onderhavige voorstel door te sturen naar PS alwaar de fracties hun eigen standpunt kunnen bepalen met inachtneming van de opvatting en de inbreng van de gedeputeerde.

12. Verordening interne zaken provincie Utrecht 2003

De voorzitter geeft in eerste instantie het woord aan de voorzitter van de subcommissie voor de jaarrekening uit de Staten, die m.b.t. dit voorstel vooroverleg hebben gehad.

Mw. Swets deelt mede dat de subcommissie blij is met de onderhavige verordening, waarin een heleboel zaken in één zijn samengevat en met name met de wijze waarop hoofdstuk 4 al in september in de commissie BEM aan de orde is geweest. Op grond daarvan konden zeer goede keuzes worden gemaakt. Wel betreurt de subcommissie het dat het daarna zo lang heeft geduurd voordat de verordening als geheel voorligt. In de subcommissie waren aanwezig het CDA, de PvdA, de VVD, de SP, D66 en GL. De subcommissie is het eens over 4 kleine amendementen, waarvan de CDA-fractie er één zal verwoorden, de GL-fractie één en de SP-fractie 2. De subcommissie hoopt dat de fracties van CU, SGP en LPF ook kunnen instemmen met de amendementen. Het amendement dat de CDA-fractie naar voren brengt heeft betrekking op art. 4.16 (blz. 9). In lid 1 en lid 2 wordt de datum van 31 december genoemd. Zoals het er nu staat lijkt het over hetzelfde jaar te gaan. Bij lid 1 gaat het echter om het jaar tevoren en in lid 2 over het jaar waarin. Voorgesteld wordt dit conform het vorenstaande verduidelijken.

De heer Nugteren vestigt de aandacht op art. 4.14 lid 1. De GL-fractie stelt voor hieraan toe te voegen dat dit aan het begin van de zittingsperiode zal geschieden opdat het ook enig effect kan hebben.

Mw. Jonkers vestigt de aandacht op hoofdstuk 1 (art. 1.1. t/m 1.9). De SP-fractie is van mening dat dit – naast de PS-leden – ook zou moeten gelden voor de niet-statenleden die in een commissie zitten. Voorgesteld wordt dit met name expliciet te maken door dit toe te voegen in art. 1.9.

Met betrekking tot art. 1.3 lid 3 stelt de SP-fractie voor toe te voegen: ".....hetgeen hij per omgaande meldt aan het betrokken commissie- c.q. statenlid".

De heer Lokker deelt mede dat ingestemd kan worden met de amendementen 1 t/m 3. De voorgestelde aanpassingen zullen worden overgenomen. Met betrekking tot art. 1.3 lid 3 deelt spreker mede dat niet de ambtenaar, maar de directeur van de betreffende dienst dit dient te melden. Mw. Jonkers merkt op dat het de SP-fractie met name gaat om het tijdsbestek. Desgevraagd antwoordt zij dat h.i. binnen 2 dagen moet kunnen worden teruggekoppeld of ambtenaren van mening zijn of een vraag een politieke dimensie heeft.

De heer Lokker deelt mede dat met het voorstel kan worden ingestemd.

Mw. Jonkers deelt tot slot mede dat zij dit onderwerp mee terug neemt naar haar fractie voor nadere intern beraad. Zij verwacht echter geen bijzonderheden.

13. Borgstelling RTV Utrecht

De heer Vos deelt mede dat het de VVD-fractie niet zozeer om RTV Utrecht gaat maar om de relatie tussen PS en GS en met name om mogelijke risico's en verstoring van het begrotingsbeeld te voorkomen. Dat borgstellingen niet zonder risico zijn, blijkt wel uit de Programmabegroting 2004, waarin in de risicoparagraaf op blz. 137 het een en ander is opgenomen over het faillissement van het Medisch Centrum Berg en Bosch. De VVD-fractie sluit niet uit dat de portefeuillehouder in het onderhavige geval de inschatting heeft gemaakt dat de risico's minimaal zijn. De VVD-fractie staat echter op het standpunt dat PS zelf in staat zijn die inschatting te maken. PS hadden in de gelegenheid moeten worden gesteld die afweging te maken. Nu zijn de brieven uitgegaan zonder enig voorbehoud van bespreking in PS. De VVD-fractie betreurt dit maar is van mening dat gekeken moet worden naar de toekomst en duidelijke afspraken moeten worden gemaakt hoe met dergelijke zaken wordt omgegaan. De VVD-fractie stelt voor dat GS hiertoe een kaderstellende notitie opstellen. Met betrekking tot de inhoud geeft spreker de volgende suggesties mee. Borgstellingen en deelnemingen mogen niet worden verleend zonder een instemmend besluit van PS. Een belangrijk kader daarin is de inschatting van de risico's. PS dienen daarover te worden geïnformeerd. Als er sprake zou zijn van een deficit moet binnen PS een afspraak worden gemaakt hoe de kosten ter zake worden teruggevoerd. Gedacht kan worden aan een terugbetaling vanuit de begroting voor het betreffende programmaonderdeel aan de algemene middelen in een periode van bijvoorbeeld 5 jaar. Met betrekking tot de borgstelling en de relatie met subsidiegelden zou een extra zekerheid kunnen worden ingebouwd dat aan een sessie kan worden verbonden.

De heer Nugteren deelt mede dat de GL-fractie zich aansluit bij het betoog van de VVD-fractie. Een andere vraag is of thans nog sprake is van dezelfde borgstelling als indertijd werd gedacht en of het onderhavige besluit nodig is nu het pand intussen is verkocht voor een aanzienlijk bedrag.

Mw. Raven deelt mede dat de PvdA-fractie zich aansluit bij het betoog van de VVD-fractie en de aanvullende vraag van de GL-fractie. De PvdA-fractie vraagt zich af waarom de provincie borgstellingen moet afgeven en hoeveel van de provincie aan borgstellingen heeft uitstaan op dit moment.

De heer Gaaijkema ondersteunt de vraag of de provincie zich wel moet opstellen als borgsteller. Het is de vraag of dit wel bij de taak van de provincie past. De provincie is geen bank dan wel verstrekker van leningen. Kennelijk heeft iemand gevraagd of de provincie borg wil staan. Het vorenstaande blijkt niet uit de stukken. De instantie die het geld verstrekt achtte het blijkbaar te risicovol de hypothecaire lening aan RTV Utrecht te verstrekken zonder borgstelling. Ook de risicoaspecten mist spreker in de stukken. De D66-fractie verzoekt om een nadere onderbouwing.

De heer Van Leeuwen Boomkamp stelt voor het pand te laten taxeren en voor 80% van de waarde een borgstelling af te geven met een garantie over de terugbetaling.

De heer Van Bergen deelt mede dat de provincie ca € 40 miljoen aan borgstellingen heeft uitstaan. De commissie ontvangt hiervan periodiek een overzicht. Dit betreffen voornamelijk borgstellingen in de sfeer van de sector Zorg. Dit is gebeurd tot dat de Rijksoverheid een landelijk waarborgfonds in het leven heeft geroepen voor de zorginstellingen. Sindsdien zijn borgstellingen bij de provincie nauwelijks meer voorgekomen. In GS is uitvoerig van gedachten gewisseld over het al dan niet verstrekken van borgstellingen. Geconcludeerd is dat in principe geen borgstellingen worden afgegeven, tenzij er een goede reden voor is en in dat geval maatwerk wordt geleverd. Door de commissie is heden aangegeven dat GS over het maatwerk van gedachte moet wisselen met PS. Spreker zegt dit toe en zal met enkel handvatten richting de commissie komen. De VVD-fractie heeft in deze reeds enkele suggesties gedaan; spreker nodigt de overige fracties hiertoe ook uit.

RTV Utrecht is ontstaan uit een fusie van 2 omroepen. Op uitdrukkelijk verzoek van de provincie is RTV Utrecht naar één pand gegaan. De aankoop van het pand aan de Hengeveldstraat levert een aanzienlijke besparing op. De voorwaarde was echter dat het pand Pavia te Zeist zou worden verkocht. De provincie heeft daaraan de voorwaarde verbonden dat de meeropbrengst boven de € 3 miljoen in mindering zou worden gebracht op de borgstelling. Concreet betekent dit dat de borgstelling met een half miljoen euro wordt verlaagd. De risico's zijn uiteraard zeer goed tegen het licht gehouden, ook juridisch. Grote risico's zijn niet aan de orde. De provincie heeft het eerste recht van hypotheek weten te verwerven en ook qua financiële controle zit de provincie er bovenop. De accountantsrapportage loopt via de provincie. Indien RTV Utrecht zijn verplichtingen ten opzichte van de bank niet nakomt, heeft de provincie een en ander nog zelf in de hand gelet op de jaarlijkse subsidiestroom ad € 7,5 miljoen. Risico's kunnen nooit helemaal worden uitgesloten, maar GS zijn van mening dat deze tot een minimum zijn beperkt.

Alles afwegende hebben GS gekozen voor de borgstelling omdat dit voor beide partijen het meest aantrekkelijk leek. Er is nadrukkelijk niet voor gekozen zelf de lening te verstrekken, omdat de provincie niet als bankier wil optreden.

De heer Van Leeuwen informeert naar de status van deze bespreking gelet op de brief van GS aan RTV Utrecht. De heer Van Bergen antwoordt dat dit stuk ter informatie aan de commissie is gezonden. GS zijn zelf bevoegd borgstellingen te verstrekken. Wel kan de discussie worden gevoerd over de vraag wanneer een overmatig dan wel politiek risico in het geding is. GS zijn volgens de Provinciewet krachtens art. 167 lid 4 gehouden om over overmatige financiële en politieke risico's vooraf met PS te spreken. GS hebben nadrukkelijk ingeschat dat beide risico's niet aan de orde zijn. Op grond hiervan hebben GS het besluit genomen en stellen de commissie daarvan op de hoogte.

De heer Vos wijst erop dat het stuk ter bespreking voorligt.

De heer Van Bergen licht toe dat het stuk in eerste instantie ter informatie aan de commissie is gestuurd en vervolgens op verzoek van de VVD-fractie ter bespreking is geagendeerd.

De heer Vos merkt op dat de vraag is of het nu wel of geen overmatig risico is. De VVD-fractie is van mening dat PS in staat moeten zijn die afweging zelf te maken. Dat is ook de aanleiding van het verzoek om een kaderstellende notitie.

De heer Ruijs is van mening dat sprake is van een onzakelijk voorstel. In zijn betoog vergeet de gedeputeerde nl. de meest tevreden partij: de bank. De bank verstrekt de lening, loopt dankzij de garantie van de provincie geen risico en profiteert van de rente-inkomsten. De provincie had kunnen overwegen de lening zelf te verstrekken; het financieel voordeel had kunnen worden benut om de subsidie aan RTV Utrecht omlaag te brengen waardoor het risico nog kleiner wordt. De CDA-fractie is er echter geen voorstander van dat een overheid een bankiersfunctie vervult. Risico is risico; daarover is geen onduidelijkheid. Indien risico wordt vertaald in claim is het schuld, hetgeen binnen het budgetrecht van PS valt.

Gelet op het feit dat de brief naar RTV Utrecht al is verstuurd is de CDA-fractie bereid over dit geval heen te stapen, mits met GS wordt afgesproken dat vanaf dit moment in voorkomende gevallen met de commissie vooraf wordt overlegd.

De heer Gaaijema onderschrijft dat de provincie niet als geldverstrekker moet optreden. De mededeling dat de provincie het recht van eerste hypotheek heeft verkregen acht spreker bijzonder. Spreker kent geen enkele bank die een dergelijke constructie wil aangaan.

De heer Van Bergen merkt op dat wat hem betreft naar de toekomst toe een duidelijke afspraak is gemaakt. Zoals gezegd hebben GS in het onderhavige geval de risico's zeer minimaal ingeschat, juist vanwege dat recht van eerste hypotheek op zowel het pand als de inboedel. Uitsluitend onder die voorwaarde hebben GS borg willen staan. Op het moment dat RTV Utrecht haar verplichtingen niet nakomt en het pand verkocht moet worden is de provincie eigenaar van de bezittingen. Daarmee is het risico afgedekt. Dat is een constructie die heel gebruikelijk is. GS zijn het met de commissie eens dat de provincie niet zelf leningen moet gaan verstrekken.

De heer Van Leeuwen Boomkamp informeert of de provincie het recht van eerste hypotheek heeft verkregen in de acte en dat de bank als tweede in de lijn de lening heeft verstrekt.

De heer Van Bergen bevestigt het vorenstaande.

De voorzitter concludeert dat de gedeputeerde heeft toegezegd in de loop van dit jaar in de commissie terug te komen met een notitie over borgstellingen.

De heer Ruijs hecht er wel aan af te spreken dat vanaf dit moment, vooruitlopende op de notitie, voorstellen met betrekking tot borgstellingen vooraf in de commissie BEM worden behandeld.

De heer Van Bergen zegt dit toe.

In verband met de tijd worden de overige punten doorgeschoven naar de volgende vergadering.

Op verzoek van de heer Van Leeuwen Boomkamp wordt het thans ter kennisneming opgevoerde agendapunt "Overzicht gedoogsituaties in de provincie Utrecht per 1.10.2003" voor de volgende vergadering geagendeerd.

De heer Graafhuis geeft aan dat overeenkomstig de gemaakte afspraken terzake in het Presidium de heer Van Leeuwen Boomkamp terzake van het bedoelde agendapunt eerst schriftelijke vragen bij de statengriffie dient in te dienen. De statengriffie zal voor een zo spoedig mogelijk antwoord van GS zorgdragen. Afhankelijk van dit antwoord en de eventuele instemming daarmee van de vragensteller is de vraag van agendering aan de orde.

17. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering onder dankzegging voor ieders komst en inbreng.